

Ίο συμπαν του Μένη Κουμανταρέα

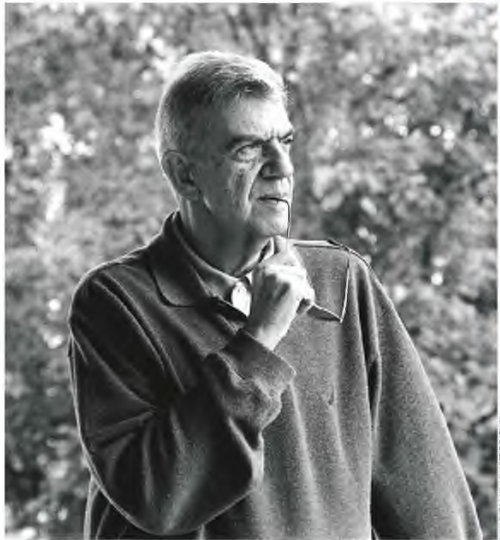
Οι επανεκδόσεις των βιβλίων του από τον εκδοτικό οίκο Πατάκη γνωρίζουν το έργο του συγγραφέα και στις νεότερες γενιές

Του ΝΙΚΟΥ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΥ

«**Η Φανέλα με το εννιά**», κλασικό ανάγνωσμα της δεκαετίας του '80, ήρθε και πάλι στις προθήκες των βιβλιοπωλείων. Είναι η πιο πρόσφατη προσθήκη στην άτυπη «Βιβλιοθήκη Μένη Κουμανταρέα», που επανασυστήνει τίτλο τον τίτλο ο εκδοτικός οίκος Πατάκη. Η πρωτοβουλία, με τη συνεργασία της ανιψιάς του συγγραφέα Αλεξάνδρας Τράντα, που διαχειρίζεται τα πνευματικά δικαιώματα, οργανώνει εκ νέου το βλέμμα των αναγνωστών σε όλη τη λίστα έργων του Μένη Κουμανταρέα (1931-2014) από το πρώτο («Τα Μηχανάκια», 1962) ως το τελευταίο («Η σειρά της ερήμου», 2015, που βρέθηκε στα χαρτιά του).

«Ήταν επιθυμία του ίδιου να μεταφέρει τα βιβλία του από τον Κέδρο στον Πατάκη», λέει η κ. Τράντα. «Σταδιακά αρχίσαμε να ξαναβλέπουμε το έργο του και να προχωράμε σε επανεκδόσεις με νέα αισθητική αντίληψη και ανεικονικά εξώφυλλα». Οι ράχες όλες μαζί σχηματίζουν σταδιακά ένα ουράνιο τόξο. Τα νέα εξώφυλλα έχει σχεδιάσει ο Πάρις Μέξης και για τη γραμματσοσειρά έχει χρησιμοποιηθεί η γραφομηχανή που χρησιμοποιούσε ο Μένης Κουμανταρέας, μια Olivetti Lettera 22. «Χαρακτηριστικό των νέων εκδόσεων», λέει η κυρία Αλεξάνδρα Τράντα, «είναι ότι στο τέλος κάθε βιβλίου περιλαμβάνουν επιλογή από συνεντεύξεις με τον Μένη Κουμανταρέα και κριτικές για κάθε έργο του».

Στη «Φανέλα με το εννιά», διαβάζουμε σε μια συνέντευξη που ο Μένης Κουμανταρέας είχε δώσει στον Στάθη Τσαγκαρούσιανο

Ο Μένης Κουμανταρέας υπήρξε πολυγραφώτατος. Τα έργα του συναντούν και πάλι ένα ευρύτερο κοινό. Η γραφομηχανή στην οποία έγραφε έχει συντηρηθεί και έδωσε τη γραμματσοσειρά για τους τίτλους στα εξώφυλλα των βιβλίων του.

Η γραφομηχανή στην οποία έγραφε έχει συντηρηθεί και πάλι ένα ευρύτερο κοινό. Η γραφομηχανή στην οποία έγραφε έχει συντηρηθεί και έδωσε τη γραμματσοσειρά για τους τίτλους στα εξώφυλλα των βιβλίων του.

Η αθηναϊκή μυθολογία του Μένη Κουμανταρέα είναι τόσο ισχυρή όσο και οι χαρακτήρες του.

πως γράφει «σκοτεινά, με εσωστρέφεια». «Όμως ο τρόπος που διυλίζω τη γλώσσα, που τακτοποιώ και συναρμολογώ τις φράσεις, θέλω να είναι ένας τρόπος αποδεκτός από έναν φίλο μου που διαβάζει πολύ, από τη μάνα

μου που δεν διαβάζει πολύ, από έναν τρίτο που διαβάζει λίγο». Η «Φανέλα με το εννιά», που μεταφέρθηκε στον κινηματογράφο από τον Παντελή Βούλγαρη (με τον Στράτο Τζωρτζογλου πρωταγωνιστή) είναι ο κόσμος του Βασίλη (Μπιλ) Σέρετα, ενός λαϊκού παιδιού, που ήθελε να γίνει ποδοσφαιρικός αστέρας. Η άνοδος και η πτώση του είναι μια εξαιρετική τομή όχι μόνο στην ελληνική κοινωνία του '80 αλλά και στον ψυχισμό ενός ανθρώπου που τα ήθελε όλα και που δεν μπορούσε να διαχειριστεί την επιτυχία

του. Ένα βιβλίο που μιλάει για τη μοναξιά με ποιητικό ρεαλισμό. Οι περιγραφές του Κουμανταρέα είναι μοναδικές. Η ατμόσφαιρα σε κάθε σελίδα εισχωρεί βαθιά. Τα μπαρ της νύχτας, ο κόσμος των γηπέδων, η γνήσια λαϊκότητα, η Θεσσαλονίκη και ο Βόλος, η Αθήνα της οδού Λιοσίων... Η «Φανέλα με το εννιά» είναι ένα βιβλίο που θα μπορούσε να έχει διεθνή καριέρα.

Το πέρασμα του Μένη Κουμανταρέα στον λογοτεχνικό κανόνα έχει συντελεστεί προ πολλού. Είναι όμως αυτή η εκδοτική

Στο τέλος κάθε βιβλίου περιλαμβάνεται επιλογή από συνεντεύξεις του και κριτικές για κάθε έργο του.

πρωτοβουλία που έρχεται να συστηματοποιήσει τη διαχρονική ζήτηση των βιβλίων του. Νέες γενιές αναγνωστών ενπλιώνονται κάθε χρόνο. Τίτλοι της δεκαετίας του '70, όπως η «Βιοτεχνία Υαλικών» και «Η κυρία Κούλα»

είναι έργα αναφοράς, με βαθιά υπόγεια συνομιλία με ερμηνείες της ίδιας της Αθήνας. Ο Κουμανταρέας έχει οργανώσει μια προσωπική ανάγνωση της αστικής και λαϊκής Αθήνας με τρόπο διάφορο άλλων συγγραφέων των μεταπολεμικών χρόνων (Ιωάννου, Ταχτσής). Το δικό του σύμπαν είναι συχνά απρόβλεπτο, διαμπερές, διεισδυτικό σε λεπτούς ψυχικούς κραδασμούς. Περιοχές της Αθήνας, όπως η πλατεία Βικτωρίας, η Κυψέλη, η Αχαρνών, η Λιοσίων, τα Πατήσια, το Γκάζι, το Ρουφ, το Θεσείο έχουν μυθολογηθεί στα έργα του. Η αθηναϊκή μυθολογία του Μένη Κουμανταρέα είναι τόσο ισχυρή όσο και οι χαρακτήρες του.

Η γραφομηχανή στην οποία έγραφε ο Μένης Κουμανταρέας και την οποία φροντίζει η Αλεξάνδρα Τράντα συντηρήθηκε από τον συντηρητή ιστορικού μηχανολογικού εξοπλισμού, Αντώνη Πιλυτά. Είναι και αυτή η παράμετρος σημαντική και γοητευτική και ενδεικτική της σοβαρότητας με την οποία γίνεται η διαχείριση της κληρονομιάς του. Οι κριτικές και οι συνεντεύξεις από τις οποίες αντλείται υλικό προς αναδημοσίευση στο τέλος κάθε νέας έκδοσης προέρχονται από το αρχείο του Μένη Κουμανταρέα, το οποίο βρίσκεται στο ΕΛΙΑ-ΜΙΕΤ, ταξινομημένο από τη Σοφία Μπόρα. Το αρχείο το έχει επιμεληθεί ο ποιητής και στενός φίλος του συγγραφέα, Θάνος Φωσκαρίνης. Είναι μια ευκαιρία να θυμηθούμε και την πρωτογενή σκέψη του Κουμανταρέα μέσα από τις πολλές συνεντεύξεις που είχε δώσει. Υπήρξε ένας συγγραφέας που εξ αρχής ξεκώρισε, αγαπήθηκε και τιμήθηκε.